

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з науково-педагогічної роботи Вінницького державного педагогічного

університету

імені Михайла Коцюбинського
проф. Олександр БЛАЖКО

2024 р.

ВИСНОВОК

фахового семінару кафедри педагогіки і освітнього менеджменту про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти Жовнич Олесі Володимирівни № 3 від 08 жовтня 2024 р.

Актуальність теми та її зв'язок з планами наукових робіт установи

На сучасному етапі суспільного розвитку, для якого характерними є динамічні інноваційні процеси в різних сферах життєдіяльності людини, змінилися вимоги до її професійних і особистісних якостей. На ринку праці більше цінують не стільки професійні знання та навички, як спроможності фахівця адаптуватися до змінних і непередбачуваних умов, долати труднощі, розв'язувати складні проблеми, приймати нетрадиційні рішення, комунікувати з людьми різних професій і національностей. Тобто йдеться про навички, що забезпечують успішну життєдіяльність у сучасному складному світі, незалежно від професії. Тому такі навички ще називають «навичками XXI століття», «метанавичками», надпрофесійними, наскрізними, ключовими, життєвими. Сформованість у людини саме життєвих навичок забезпечує їй успішну життєдіяльність, тому життєві навички ще часто трактують як можливості чи метакомпетентності. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) визначає життєві навички як здатності людини до адаптації, позитивної поведінки та подолання труднощів повсякденного життя.

У системах освіти різних країн концепція життєвих навичок наразі є важливим інноваційним компонентом змісту освіти на всіх її рівнях: від дошкільної до вищої (N. Aparna, G. Botvin, G. Carmena, T. Carroll, N. Chien, G. Chirwa, F. Giannotta, S. Goldhagen, V. Harbin, L. Lippman). У країнах Європейського Союзу за останні два десятиліття напрацьовано значний досвід упровадження програм з формування та розвитку життєвих навичок в учнів для підготовки їх до успішної життєдіяльності в XXI столітті (F. Buchberger, M. Cinque, P. Erawan, L. Lombardi, K. Sjöblom). Розроблено ESCO (англ. «European Skills, Competences, Qualifications and Occupations») – європейський класифікатор навичок, компетенцій, кваліфікацій і професій, які є затребуваними на ринку праці ЄС, формування та розвиток яких залежать від освіти та навчання. Життєві навички в сучасних освітніх програмах Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) визначені як індивідуальні здатності, риси і характеристики, які можна розвивати впродовж життя та які важливі для навчальних досягнень,

соціальних відносин і згуртованості, конкурентоспроможності на ринку праці, активної громадянської позиції й добробуту людини загалом.

На формування та розвиток життєвих навичок учнів у різних країнах спрямовані спеціально розроблені програми: LSBE – «Навчання на основі життєвих навичок» (англ. Life Skills Based Education); LST – «Тренування життєвих навичок» (англ. Life Skills Training); PALS – «Позитивні життєві навички підлітків» (англ. Positive Adolescents Life Skills) та ін.

Європейський досвід підготовки майбутніх учителів до розвитку життєвих навичок в учнів поступово впроваджується і в Україні. Зокрема, у «Професійному стандарті учителя нового покоління», розробленого українськими науковцями (Н. Авшенюк, І. Андрощук, Л. Гриневич, С. Івашнюва, О. Лінник, Н. Софій) за підтримки Міжнародного фонду «Відродження», описано професійні функції, компетентності, знання, уміння та навички, якими має володіти сучасний учитель, а також загальні компетентності та навички, які він має сформувати в своїх учнів. Цей стандарт покликаний стати орієнтиром у професійній підготовці та підвищенні кваліфікації вчителя Нової української школи (НУШ).

Згідно з Концепцією НУШ (2016 р.) в Україні вже кілька років у початкових класах зреалізовується ідея дитиноцентричної школи з українською ідентичністю, якою передбачено формування в учнів необхідних навичок і компетентностей. У Концепції НУШ наголошено на потребі поєднання знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, особистих якостей, що визначають здатність успішно провадити діяльність у нових непередбачуваних умовах. Відповідно до Концепції НУШ учитель початкових класів зможе проектувати і моделювати нові способи педагогічної діяльності, якщо він сам постійно вдосконалюватиме власні професійні знання, уміння й навички.

В Україні найбільшого поширення нині набула програма СЕЕН – Програма соціально-емоційного та етичного навчання (англ. Social Emotional and Ethical (SEE) Learning), що є невід’ємною частиною глобальної освіти і має наукове підґрунтя. Упровадження програми СЕЕН в Україні здійснює громадська організація «Ed Camp Україна» в межах загальнонаціонального шкільного експерименту за участі Інституту модернізації змісту освіти, Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України та за підтримки GIZ Civil Peace Service Ukraine (Громадська служба миру – GIZ Україна).

На практиці освітні програми на основі навчання життєвих навичок (ООН) реалізують компетентнісний підхід і передбачають: корекцію поведінки учнів; баланс знань, психологічних установок і вмінь; орієнтацію на інтерактивні методи навчання; врахування реальних потреб учнів; врахування гендерної чутливості в змісті та методах навчання. В Україні програми ООН знайшли відображення в удосконаленні змісту освіти у загальноосвітніх установах. На початку 2000-х років розроблено й успішно впроваджено навчально-методичне забезпечення предмета «Основи здоров’я» для початкової та основної школи, а також десятки факультативних курсів. Головною метою педагога визнано формування в учнів життєвих навичок, сприятливих для здоров’я, правової, екологічної, психологічної культури, громадянської активності та підприємливості (В. Вихрущ, Т. Воронцова, О. Лещенко, О. Пехота, Т. Рудюк). Проте більшість ефективних програм з формування та розвитку життєвих навичок в учнів ще не одержали належного застосування в українських закладах освіти.

Загалом проблема формування життєвих навичок або метанавичок ХХІ століття є відносно новою для української педагогічної науки.

У дослідженнях українських науковців найбільше уваги приділено формуванню м'яких навичок (Soft skills), які найчастіше пов'язані із комунікацією та соціальними відносинами (Н. Бахмут, Н. Безлюдна, О. Гончарова, О. Демченко, Г. Пирожок, В. Пономаренко, І. Стахова). Але система життєвих навичок, як свідчить аналіз європейських наукових видань, є значно ширшою, оскільки до неї входять ще навички критичного й творчого мислення, розв'язання складних проблем, цифрові навички та навички емоційної стійкості й виживання в складних умовах.

Значною мірою формування в учнів початкових класів життєвих навичок залежить від учителя, який сам має володіти такими навичками та відповідними компетентностями (В. Каплінський, Н. Лазаренко, Л. Лук'янова, Л. Любчак, Н. Ничкало, О. Пометун, І. Стахова, В. Фрицюк, Л. Хомич, В. Шахов). Отже, впровадження програм формування та розвитку життєвих навичок у зміст освіти висуває нові вимоги до професійної підготовки вчителя початкових класів, який має володіти такою системою навичок і бути готових до їх формування в учнів.

Концептуальні положення щодо професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів і спектр завдань щодо розвитку життєвих навичок знайшли відображення у концепції Нової української школи, у Державному стандарті початкової освіти, у законі України «Про освіту», у типових та альтернативних освітніх програмах початкової школи.

У працях українських науковців (Н. Бахмут, Н. Безлюдна, О. Будник, К. Коваль, Т. Кристопчук, О. Кучай, С. Наход, О. Пометун, О. Савченко та ін.) сформовано перелік життєвих навичок, розвиток яких спонукатиме до становлення успішної особистості. У програмах і підручниках Нової української школи (І. Большакова, Т. Воронцова, Г. Остапенко, Р. Шиян) увагу зацентровано на розвитку життєвих навичок молодших школярів. Інноваційним напрямом в Україні за останніми роками стало виховання навичок стійкості до негараздів і робота з психологічними травмами, що актуально для країни в стані війни (О. Малхазов, Л. Михайленко, В. Педоренко, І. Чухрій, Г. Шиманська та ін.).

Проте, беручи до уваги відносно незначну кількість наукових досліджень з даної проблематики в Україні, ми дійшли висновку, що підготовка майбутніх учителів до впровадження європейського досвіду формування життєвих навичок в учнів початкових класів залишається недостатньо розкритою і потребує детальнішого вивчення.

Отже, актуальність дослідження зумовлена низкою суперечностей:

- між вимогами сучасного ринку праці до розвиненості необхідних для успішної життєдіяльності в ХХІ столітті життєвих навичок і недостатньою точністю у визначенні основних компонентів системи цих навичок;

- між швидкими темпами розповсюдження програм розвитку життєвих навичок у провідних країнах світу і недостатньою поширеністю їх на теренах України;

- між масштабами ефективного європейського досвіду формування в учнів життєвих навичок і неготовністю українських учителів до імплементації цього досвіду в Україні.

На подолання цих суперечностей і було спрямоване наше дослідження на тему «Система підготовки майбутніх учителів до впровадження європейського досвіду формування життєвих навичок в учнів початкової школи».

Дослідження виконувалось відповідно до тематичного плану наукових досліджень кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами «Педагогічний супровід особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя» (РК№0119U102999) і «Розвиток професійно важливих якостей майбутніх педагогів» (РК № 0123U101566), кафедри початкової та дошкільної освіти «Підвищення якості підготовки майбутніх учителів початкових класів у контексті євроінтеграції» (РК№0121U108285) і «Підготовка фахівців дошкільної та початкової освіти в умовах інтеграції України в європейській освітній простір» (0121U109684) Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Тема докторської дисертації затверджена вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 13 від 18.05.2022 р.)

Особиста участь автора в одержанні конкретних наукових результатів, викладених в дисертації. Дисертація є самостійною науковою працею, в якій висвітлено власні ідеї і розробки авторки, що дозволили розв'язати поставлені завдання. Робота містить теоретичні і методичні положення і висновки, сформульовані дисертанткою особисто. Використані у дисертації ідеї, положення й гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для підсилення ідей дисертантки.

Ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень і рекомендацій. Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність забезпечено професійним розв'язанням авторкою низки наукових завдань, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження, та адекватністю структурно логічної схеми дослідження визначеній меті: кожен наступний розділ органічно зв'язаний з попереднім і доповнює його; використанням широкої джерельної бази за темою дисертації і достатнім масивом аналітичних даних; належним методологічним опрацюванням наукової проблеми; відповідністю предметної спрямованості дослідження паспорту наукової спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти; достатньою географією в апробації одержаних результатів на науково-практичних конференціях, у тому числі й міжнародних.

Для досягнення мети, поставлених завдань і перевірки гіпотези використано такі **методи дослідження**: *теоретичні*: теоретичний аналіз джерел наукової інформації щодо концепцій розвитку життєвих навичок і проблем їх формування в учнів і майбутніх учителів; класифікація видів життєвих навичок і узагальнення світового та європейського досвіду їх формування; дедукція та індукція для визначення структури готовності майбутніх учителів до формування в учнів життєвих навичок; моделювання для побудови структурно-функціональної моделі методичної системи підготовки майбутніх учителів до впровадження європейського досвіду формування життєвих навичок в учнів початкової школи; *емпіричні*: аналіз практичного європейського досвіду використання в закладах освіти програм формування та розвитку життєвих навичок; анкетування, тестування та спостереження для визначення рівнів готовності майбутніх учителів

початкових класів до формування в учнів життєвих навичок; експериментальна перевірка розробленої та апробованої на практиці методичної системи підготовки майбутніх учителів до впровадження європейського досвіду формування в учнів початкових класів життєвих навичок; *статистичні*: порівняння номінальних даних для опрацювання результатів педагогічного експерименту та верифікації одержаних результатів; аналіз відмінностей між емпіричними розподілами стосовно показників готовності майбутніх учителів до впровадження європейського досвіду формування в учнів початкових класів життєвих навичок і підтвердження невинності таких розходжень за допомогою формул математичної статистики.

Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягають у тому, що *уперше*:

– *обґрунтовано* концепцію підготовки майбутніх учителів до впровадження європейського досвіду формування життєвих навичок в учнів початкової школи на методологічному, теоретичному та методичному рівнях;

– *запропоновано ієрархічну класифікацію життєвих навичок*, в якій м'які навички як підсистему включено до системи життєвих, а доповненням є цифрові навички, навички виживання в надзвичайних ситуаціях і навички екологічної поведінки;

– *обґрунтовано* структурно-функціональну модель методичної системи підготовки майбутніх учителів до впровадження європейського досвіду формування життєвих навичок в учнів початкової школи;

– *запропоновано* авторське визначення поняття «готовність майбутніх учителів до впровадження європейського досвіду формування життєвих навичок в учнів початкової школи», визначено структуру готовності, компонентний склад, рівні прояву і механізми розвитку досліджуваного феномену;

– *розроблено* компоненти методичної системи підготовки майбутніх учителів початкових класів до формування в учнів життєвих навичок на основі впровадження європейського досвіду (методолого-технологічний, теоретико-змістовий, особистісно-поведінковий, професійно-діяльнісний) і організаційно-педагогічні умови її реалізації.

– *структуровано та реалізовано* методичну систему підготовки майбутніх учителів до впровадження європейського досвіду формування життєвих навичок в учнів початкової школи як сукупність ієрархічно пов'язаних її структурних елементів (цілей підготовки, методологічних підходів, організаційно-педагогічних умов, змісту, технологій, методів, засобів, форм організації освітнього процесу);

удосконалено форми та методичні прийоми професійної підготовки майбутніх учителів з урахуванням європейського досвіду (закордонне стажування, участь у міжнародних проєктах, аналіз іноземної наукової літератури, виконання наукових досліджень);

дістали подальшого розвитку й конкретизації теоретичні положення щодо професійної підготовки майбутніх учителів; етапи їх підготовки до впровадження європейського досвіду формування життєвих навичок; змістове наповнення

понять «життєві навички», «підготовка вчителя», «готовність до впровадження європейського досвіду формування життєвих навичок»; методологічні підходи та відповідні до них загальнодидактичні та специфічні принципи підготовки майбутніх учителів до впровадження європейського досвіду формування життєвих навичок в учнів початкової школи.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що в процесі роботи *створені та впроваджені* в освітній процес педагогічних ЗВО навчальні та навчально-методичні посібники, методичні рекомендації, навчальні програми та електронні навчально-методичні комплекси, що розкривають теоретичні та практичні основи методики підготовки майбутніх учителів до впровадження європейського досвіду формування життєвих навичок в учнів початкової школи (робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Підготовка майбутніх педагогів до впровадження європейського досвіду формування soft skills дітей дошкільного віку та учнів початкової школи засобами театральної діяльності»; навчально-методичний посібник «Сучасна драматургія для дітей у контексті європейських традицій»; навчальна програма для здобувачів СВО бакалавра спеціальності 013 Початкова освіта «Методика формування компетентності в освітній галузі іншомовної освіти»; «Методичні рекомендації вчителя щодо розвитку Soft skills учнів початкових класів», «Застосування інноваційних інтернет-технологій в процесі підготовки майбутніх учителів до іншомовного спілкування», «Нові вимоги стейкхолдерів до підготовки педагогів у вимірах сучасності»; коуч-зошит «Порадник організатора театралізованої діяльності дітей»; збірник театралізованих заходів «Гостини у Мельпопени»; практикум вибіркової дисципліни для студентів ступеня вищої освіти бакалавра «Розвиток soft skills педагога»; навчальні курси: «Театралізована діяльність у соціально-виховній роботі на засадах інклюзивного підходу: досвід ЄС», «Організація різних видів театралізації дітей у закладах освіти: європейський контекст», «Основи режисури та художньо-музичного оформлення театралізованого дійства: європейський контекст», «Упровадження європейського досвіду залучення представників соціальних служб і громадських організацій до проведення театралізованої діяльності дітей»).

Розроблена методична система професійної підготовки майбутніх учителів до формування життєвих навичок в учнів початкових класів з урахуванням європейського досвіду, проаналізованого, зокрема, й під час закордонного стажування автора в Університеті Яна Кохановського й Старопольській школі Вищій (Кельце, Республіка Польща, 2018); Університеті Менеджменту (Варна, Болгарія, 2019); Академії Економіки та Педагогіки (Прага, Чехія, 2021); Ягеллонському університеті (Краків, Польща, 2021), була поетапно реалізована у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського і дала позитивні результати. Частина дослідження було реалізовано в межах міжнародного проекту Еразмус+, модуль Жан Моне «Підготовка майбутніх педагогів до впровадження європейського досвіду формування soft skills дітей дошкільного віку та учнів початкової школи засобами театральної діяльності» (“EU experience of soft skills development of preschool and primary school age children by theatre activities in teacher training”) під керівництвом автора.

Матеріали дослідження апробовано також під час виконання інших міжнародних проєктів за участі автора дисертації: «Екологічна освіта дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: європейський підхід», «Соціальна інтеграція дітей з особливими потребами в середовищі різноманітності та інклюзії: європейські підходи», «Саморегуляція емпатійного спілкування учасників освітнього процесу ЗВО під час війни засобами філософського діалогу», «Психолого-педагогічні техніки підтримки студентів – майбутніх учителів початкових класів в умовах війни», «Переосмислення вищої освіти в цифровому контексті та актуалізація загальної інклюзивної та зеленої структури на основі найкращих практик і політичних рекомендацій ЄС».

Результати дослідження впроваджені в освітній процес Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка 06/27 від 04.09.2024 р.), Бердянського державного педагогічного університету (довідка 57-01/608 від 13.09.2024 р.), Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (довідка 72/24 від 02.09.2024 р.), Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського (довідка 1763/04 від 04.09.2024 р.), Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (довідка 2347/01-54/02 від 25.09.2024 р.), Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (довідка 1379/01 від 09.09.2024 р.), Хмельницької педагогічної академії (довідка № 480 від 27.09.2024 р.), Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (довідка 25/25-3286 від 17.09.2024 р.).

Повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, опублікованих автором. Результати дисертаційної роботи висвітлено в 26 наукових працях, які відображають основні результати дослідження (7 – одноосібних): з них 21 стаття у наукових виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України, 3 статті в наукових виданнях, що входять до бази Web of Science Core Collection або Scopus, 2 розділи в колективних монографіях. У 24 працях, додатково відображені наукові результати докторської дисертації: з них 9 тез у матеріалах науково-практичних конференцій та 15 праць в інших виданнях.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові публікації, які відображають основні наукові результати докторської дисертації

Статті у наукових періодичних виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

1. **Жовнич О. В., Шевченко Л. С.** Організаційно-методичні умови формування професійної мобільності майбутніх учителів. *Рідна школа*. Київ, 2019. № 1. С. 28-33.

2. Казьмірчук Н., **Жовнич О.**, Стахова І. А. Театр природи як засіб формування soft skills в учнів початкової школи. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія*. 2020. Вип. 61. С. 23-30.
<http://93.183.203.244/xmlui/handle/123456789/6693>

3. Громов Є. В., Коломієць А. М., Гордієнко Ю. А., **Жовнич О. В.** Досвід польських освітян щодо мотивації студентів до вивчення іноземних мов засобами дистанційного навчання в умовах пандемічних обмежень. *Сучасні*

інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми. 2021. № 60. С. 375-387. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-60-375-387>

4. Коломієць А. М., Громов Є. В., **Жовнич О. В.**, Коломієць Д. І., Івашкевич Є. М. Актуалізація навичок педагога, що необхідні для організації освітнього процесу в умовах надзвичайних ситуацій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми.* 2022. № 65. С. 147-155. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-65-147-154>

5. Демченко О. П., Казьмірчук Н. С., **Жовнич О. В.**, Стахова І. А. Підготовка студентів до використання театралізованої діяльності для розвитку у дітей soft skills: європейський контекст. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми.* 2022. Вип. 64, С. 181-192. DOI:<https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-64-78-87> <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5050/4453>

6. Грошовенко О., **Жовнич О.**, Коваль Т. Використання технології проблемного навчання на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ». *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми.* 2022. Вип. 63. С. 87-95. <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5065>

7. **Жовнич О.**, Стахова І. Підготовка майбутніх учителів до використання театралізованої діяльності у процесі навчання англійської мови молодших школярів. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.* 2022. Вип. 55. Том 1. С. 282-287. http://www.aphn-journal.in.ua/archive/55_2022/part_1/46.pdf

8. **Жовнич О.**, Стахова І. Діагностика розвитку soft skills дітей молодшого шкільного віку. *Інноваційна педагогіка.* Вип. 51. Т. 1. 2022. С. 76-79. http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/51/part_1/14.pdf

9. Коломієць А. М., Демченко О. П., **Жовнич О. В.**, Колеснік К. А. Значення групової діяльності під час дитячого експериментування. *Наука і техніка сьогодні.* 2022. № 11 (11). С. 138-149. [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-11\(11\)-138-149](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-11(11)-138-149)

10. Коломієць А., **Жовнич О.**, Коломієць Т. Формування готовності педагогів до організації дистанційного навчання в умовах карантину. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія.* 2022. Випуск 69. С. 63-72. <https://vspu.net/nzped/index.php/nzped/issue/view/194/215>

11. Жовнич О. Пріоритети професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів: аналіз європейського досвіду. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми.* 2023. Вип. 68. С. 50-60. DOI: 10.31652/2412-1142-2023-68-50-59

12. Жовнич О. Система актуальних професійних і життєвих навичок вчителя початкових класів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід,*

проблеми. 2023. Вип. 70. С.106-114. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-70-106-114>

13. Коломієць А., Литвин А., **Жовнич О.**, Тертична Т. Формування навичок емоційної стійкості учасників освітнього процесу в умовах надзвичайних ситуацій. *Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*. 2023. Випуск 76. С.79-85. <https://doi.org/10.31652/2415-7872-2023-76-79-85>

14. Жовнич О. Формування життєвих навичок в учнів початкової школи в контексті європейського досвіду. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2023. № 10 (134). С. 397-404. DOI10.24139/2312-5993/2023.10/397-404. <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/%D0%96%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%87.pdf>

15. **Жовнич О. В.**, Дученко А. В. Модернізація початкової освіти шляхом запровадження програм академічної мобільності як фактор розвитку soft skills. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. (7). <https://doi.org/10.5281/zenodo.12648939>

16. **Жовнич О. В.**, Киливник В. В. Євроінтеграція початкової школи: нові горизонти сучасної освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2024. № 1-2 (135-136). DOI 10.24139/2312-5993/2024.01-02/459-466. <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/07/%D0%96%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%87.pdf>

17. Жовнич О. В. Сучасні тенденції Євроінтеграції початкової школи. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2024, № 3 (137). DOI 10.24139/2312-5993/2024.03/350-356. <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/07/%D0%96%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%87-1.pdf>

18. **Жовнич О. В.**, Мотрук В.Г. Соціально-педагогічні умови модернізації початкової освіти: виклики та перспективи. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2024. № 4 (138). DOI 10.24139/2312-5993/2024.04/026-033 <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/07/%D0%96%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%87-2.pdf>

19. **Жовнич О. В.**, Мотрук В. Г. Європейський досвід у формуванні стресостійкості учнів початкових класів. *Наукові інновації та передові технології*. № 8(36). 2024. С. 1166-1173. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8\(36\)-1166-1172](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8(36)-1166-1172)

20. Жовнич О. В. Інтеграція лідерських компетенцій у навчальний процес початкової школи. *Актуальні питання у сучасній науці*. № 7 (25). 2024. С. 655-663. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-7\(25\)-655-663](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-7(25)-655-663)

21. Жовнич О. В. Діагностичні вимірювання життєвих навичок учнів початкової школи: аналіз європейського досвіду. *Наукові інновації та передові технології* № 7(35). (2024). С. 810-816. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-7\(35\)-810-816](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-7(35)-810-816)

Статті у виданнях, що індексуються в міжнародних базах даних

Web of Science Core Collection та/або Scopus:

22. Lazarenko N., Kolomiets A., Zahorodnii S., Bilous V., Gromov I., **Zhovnych O.**, Ivanichkina N. Institutional Repositories as a Global Dissemination Tool of Educational And Scientific Information. *Encounters in Theory and History of Education*. 2022. Vol. 23. P. 241-258. <https://doi.org/10.24908/encounters.v23i0.15230> (**Web of Science**)

23. **Zhovnych O.**, Ihnatova O., Drobakha L. The Effectiveness of Blended Learning in English Teacher Training. *Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*. Issue № 3. 2022. P. 377-388. <http://espeap.junis.ni.ac.rs/index.php/espeap/article/view/1259> (**Scopus**)

24. **Zhovnych O.**, Bakhmat N., Kochubei O., Duchenko A., Ivashkevych Y. Digital competence of specialists in socio-economic, physics, and mathematics specialties, company managers in professional activities. 2024. 13(77). P.108-122. <https://doi.org/10.34069/AI/2024.77.05.8> (**Web of Science**)

Монографії:

25. Коломієць А. М., **Жовнич О. В.** Можливості штучного інтелекту як інноваційної педагогічної технології. *Освіта для цифрової трансформації суспільства* : монографія. У 2 т. Т. 1 ; за наук. ред. В. Кременя, Н. Ничкало, Л. Лук'янової, Н. Лазаренко. Київ : ТОВ «Юрка Любченка», 2024. С. 260-271.

26. Жовнич О. В. Нові виклики для системи освіти в епоху цифрової трансформації суспільства. *Сучасні освітні технології в цифровій реальності*: монографія. 2024. С. 393-422.

Наукові публікації, які додатково відображають наукові результати докторської дисертації

Тези в матеріалах науково-практичних конференцій:

27. Жовнич О. В. Визначальна роль навчальної гри як ефективного засобу вивчення іноземної мови молодшими школярами. *Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 20 листопада. 2019 р., Вінниця : ВДПУ, 2019. С. 28-30.

28. Гуревич Р. С., Лазаренко Н. І., **Жовнич О. В.** Цифровізація сучасної освіти : виклики, можливості, напрями, ризики. *Цифрова компетентність сучасного вчителя Нової української школи. (Подолання викликів у період карантину, спричиненого COVID-19)* : збірник матеріалів всеукр. науково-практ. семінару (Київ, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, 2 березня 2021) С.43-47.

29. **Жовнич О.**, Стахова І. Європейський досвід реалізації театралізованої діяльності у підготовці майбутніх учителів початкової школи. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти*: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 6-7 липня 2022 р.). Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля, 2022. Вип. 11. С.477-480.

30. Коломієць А. М., **Жовнич О. В.**, Коломієць О. О. Світоглядно-гуманітарні виміри нової філософії педагогічної освіти. *Філософія культурно-*

мистецької освіти. Мат-ли Всеукраїнської наукової конференції Київ. 24.03.2022. 2022. С.84-88.

31. Коломієць А. М., **Жовнич О. В.** Закордонний досвід розвитку життєвих навичок в учнів початкових класів. *Модернізація змісту освіти у підготовці майбутніх професійно-педагогічних фахівців*. Мат.-ли Всеукраїнської наук.-практ. конф. 21 квітня 2023 р., Кривий Ріг : КДПУ, 2023. С.278-282. <http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/7071>

32. **Жовнич О. В.** Соціальна відповідальність педагога за формування в учнів навичок XXI століття. *Соціальна відповідальність людства в контексті аксіологічних трансформацій*. Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 20 вересня 2023 р. Одеса : КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради». 2023. С.32-35.

33. Лазаренко Н. І., Коломієць А. М., **Жовнич О. В.** Модернізація змісту педагогічної освіти в умовах надзвичайних ситуацій. *Виклики сучасної освіти, зумовлені екстремальними умовами функціонування*. Міжнародна науково-практична конференція (м. Берегове, 30–31 березня 2023 року). Збірник наукових праць. Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II. Берегове. 2023. С.419-422.

34. Ignatova O., **Zhovnych O.**, WELL-BEING IN EDUCATION: VALUE ORIENTATIONS. Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 05-06 жовтня 2023 року). Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В. 2023. Р. 101-102.

35. **Жовнич О. В.** Види та характеристики життєвих навичок для успішної життєдіяльності в XXI столітті. Мат-ли III Міжнародної науково-практичної інтернет-конф. «Importance of Soft Skills for Life and Scientific Success» (7-8 березня 2024 р.). Дніпро. 2024. С.45-48.

Інші видання:

36. Жовнич О. Застосування інноваційних інтернет-технологій в процесі підготовки майбутніх учителів до іншомовного спілкування. *Навчання професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх учителів* : кол. монографія. Вінниця. 2019. С. 187-202.

37. Підготовка майбутніх педагогів до впровадження європейського досвіду формування soft skills дітей дошкільного віку та учнів початкової школи засобами театральної діяльності : робоча програма спецкурсу. Укладач: О. В. Жовнич. Вінниця, 2019. 17 с.

38. Рогульська О., Тарасова О., Іконнікова М., **Жовнич О.** Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх учителів іноземних мов в умовах інформаційно-освітнього середовища закладів вищої освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми* : збірник наукових праць. 2020. Вип. 55. С. 196-205. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2020-55-196-205>

39. Робоча програма «Підготовка майбутніх педагогів до впровадження європейського досвіду формування soft skills дітей дошкільного віку та учнів початкової школи засобами театральної діяльності» для здобувачів СВО бакалавра спеціальності 013 Початкова освіта. Укладачі: О. П. Демченко, **О. В.**,

Жовнич, Н. С. Казьмірчук, І. Г. Барановська, і. А. Стахова, В. Г. Подорожний. Вінниця, 2021. 20 с.

40. Ihnatova O., Lazarenko N., **Zhovnych O.**, Melnyk K., Napchuk Y. Positive aspects and difficulties of teaching foreign languages in the blended learning course during COVID-19 pandemic. *Laplage Em Revista*. Volume 7. 2021. Issue 3a. pages: 538-547. Режим доступу: <https://pesquisa.bvsalud.org/global-literature-on-novel-coronavirus-2019-ncov/resource/pt/covidwho-1431242>

41. Ігнатова О., **Жовнич О.** Використання практико-дослідницького проєкту у професійній підготовці майбутніх вчителів німецької мови засобом саморефлексії. *Молодь і ринок*. 2021. №5(191). С. 114-119. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.237039>

42. Demchenko O., Kazmirchuk N., **Zhovnych O.**, Stakhova I., Podorozhnyi V. Baranovska I. Preparing students for the use of theater activities for children's development soft skills : European context. *Society. Integration. Education*. 2022. Volume I. P. 31-46. <http://journals.rta.lv/index.php/SIE/article/view/6866>

43. Stakhova I., Groshovenko O., Pakhalchuk N., **Zhovnych O.**, Komarivska N., Bilyk T. Formation of ecological competence of future primary school teachers by means of environmental protection. *Society. Integration. Education*. 2022. Volume I. P. 272-283. <http://journals.rta.lv/index.php/SIE/article/view/6831/5691>

44. Коломієць А. М., **Жовнич О. В.** Нові вимоги стейкхолдерів до підготовки педагогів у вимірах сучасності. *Інтеграція в європейський освітній простір: діалог зі стейкхолдерами* : колективна монографія. Вінниця : ТОВ «Друк», 2022. 300 с.

45. Порадник організатора театралізованої діяльності дітей : коуч-зошит. Укл.: **О. Жовнич**, О. Демченко, І. Барановська, Н. Казьмірчук, І. Стахова, В. Подорожний. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2022. 78 с.

46. Пугачова К., **Жовнич О.** Теоретичні засади підготовки майбутніх вчителів до застосування візуальних медіа у навчанні іноземних мов. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 58. Том 2. С.296-303.

47. Сучасна драматургія для дітей у контексті європейських традицій: навчально-методичний посібник / І. Барановська, О. Демченко, **О. Жовнич**, Н. Казьмірчук, І. Стахова, В. Подорожний. Вид. 1. Вінниця: ВДПУ, 2022. 260 с.

48. Гостини у Мельпомени : збірник театралізованих заходів / Укл. **О. Жовнич**, І. Барановська, Н. Казьмірчук, І. Стахова, В. Подорожний. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2023. 85 с.

49. **Жовнич О.**, Стахова І. Розвиток SOFT SKILLS педагога: практикум вибіркової дисципліни для студентів ступеня вищої освіти бакалавра. Вінниця. 2024. 79 с.

50. Жовнич О. Методичні рекомендації вчителям щодо розвитку life skills учнів початкових класів. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2023. 78 с.

Особистий внесок здобувача. Дисертація має самостійний характер, усі теоретичні положення й висновки одержані здобувачкою особисто. У публікаціях, підготовлених у співавторстві, авторці належить такий доробок: в публікації (Казьмірчук, Жовнич & Стахова, 2020) дисертанткою розкрито особливості

розвитку soft skills особистості в різні вікові періоди; в статті (Громов, Коломієць, Гордієнко & Жовнич, 2021) авторкою обґрунтовано необхідність формування навичок самоорганізації майбутніх учителів в закладах вищої освіти; в праці (Коломієць, Громов, Жовнич, Коломієць & Івашкевич, 2022) дисертанткою охарактеризовано навички педагога, необхідні для організації освітнього процесу в умовах надзвичайних ситуацій; в статті (Демченко, Казьмірчук, Жовнич & Стахова, 2022) авторкою розкрито особливості підготовки студентів до використання театралізованої діяльності для розвитку в дітей soft skills у контексті європейського досвіду; в публікації (Грошовенко, Жовнич & Коваль, 2022) авторкою доведено доцільність використання технології проблемного навчання для розвитку дослідницьких навичок учнів; в публікації (Жовнич & Стахова, 2022) дисертанткою обґрунтовано особливості підготовки майбутніх учителів до використання театралізованої діяльності для розвитку навичок іншомовного спілкування молодших школярів; у статті (Коломієць, Жовнич & Коломієць, 2022) дисертанткою розкрито специфіку формування в учителів навичок самоосвіти та організації дистанційного навчання; в публікації (Коломієць, Литвин, Жовнич & Тертична, 2023) авторською охарактеризовано навички емоційної стійкості учасників освітнього процесу в умовах надзвичайних ситуацій; в праці (Жовнич, Дученко, 2024) дисертанткою здійснено аналіз модернізації початкової освіти шляхом запровадження програм академічної мобільності як фактору розвитку soft skills; в статті (Жовнич, Киливник, 2024) авторкою розкрито тенденції євроінтеграції початкової освіти в Україні; в працях (Жовнич, Мотрук, 2024) авторка обґрунтувала європейський досвід у формуванні стресостійкості та лідерської позиції учнів початкових класів; у статті (Lazarenko, Kolomiets, Zahorodni, Bilous, Gromov, Zhovnyuch & Ivanichkina, 2022) авторка розкрила особливості використання цифрових інституційних репозиторіїв (DIR) в освітній і науковій діяльності студентів і викладачів; в праці (Zhovnyuch, Ihnatova & Drobakha, 2022) авторкою висвітлено потенціал комунікаційних технологій до розвитку цифрових навичок учителів; у статті (Zhovnyuch, Ihnatova & Drobakha, 2024) дисертанткою розроблено методичні рекомендації щодо розвитку цифрових навичок фахівців соціономічних професій.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційної роботи апробовано на конференціях, форумах і семінарах різних рівнів, зокрема:

міжнародних науково-практичних конференціях – «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми» (Київ-Вінниця, 2020, 2022), «Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти» (Вінниця, 2022), «Виклики сучасної освіти, зумовлені екстремальними умовами функціонування» (Берегове, 2023), «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності» (Тернопіль, 2023), «Importance of Soft Skills for Life and Scientific Success» (Дніпро, 2024);

європейських тренінгових семінарах: «COOL – Competence Oriented Open Learning» (Bordeaux, France, 2022), «Skills Development and Certification for Trainers of Synchronous Electronic Learning» (Bari, Italy, 2023);

всукраїнських науково-практичних конференціях – «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі» (Вінниця, 2019), «Філософія культурно-

мистецької освіти» (Київ, 2022), «Модернізація змісту освіти у підготовці майбутніх професійно-педагогічних фахівців» (Кривий Ріг, 2023), «Соціальна відповідальність людства в контексті аксіологічних трансформацій» (Одеса, 2023);

X українсько-польському науковому форумі «Освіта для цифрової трансформації суспільства» (Вінниця, 2024);

всеукраїнському науково-практичному семінарі «Цифрова компетентність сучасного вчителя Нової української школи: (Подолання викликів у період карантину, спричиненого COVID-19)» (Київ, 2021).

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук на тему «Методика навчання професійно орієнтованого англомовного писемного спілкування майбутніх журналістів засобами блог-технологій» за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови), що захищена в 2018 році, у тексті докторської дисертації не використано.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. Дисертація відповідає спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

У процесі обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи.

З урахуванням зазначеного на фаховому семінарі кафедра ухвалила:

Дисертація Жовнич Олесі Володимирівни «Система підготовки майбутніх учителів до впровадження європейського досвіду формування життєвих навичок в учнів початкової школи» є завершеною науковою працею, що містить раніше незахищені наукові дослідження, а одержані авторкою нові науково обґрунтовані результати у галузі 01 Освіта, педагогіка у сукупності розв'язують важливу науково-прикладну проблему. Дослідження відповідає вимогам, передбаченими пп. 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів» № 1197 від 17 листопада 2021 р., і рекомендується до захисту на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Головуючий на засіданні:

доктор пед. наук, професор, дійсний член (академік)
НАПН України

Роман ГУРЕВИЧ

Секретар засідання:

кандидат пед. наук, доцент, кафедра педагогіки
і освітнього менеджменту

Надія ОПУШКО

Рецензенти:

доктор пед. наук, професор, кафедра педагогіки
і освітнього менеджменту

Ольга АКИМОВА

доктор пед. наук, професор, кафедра педагогіки
і освітнього менеджменту

Василь КАПЛІНСЬКИЙ

доктор пед. наук, професор, кафедра педагогіки
і освітнього менеджменту

Євгеній ГРОМОВ

*Згодом підписав
кавалера О.В. Ткачука
Наказом ректора від 08.10.2024*

*Ткачук О.В.
Ткачук Є.
Ткачук О.В.*

